

Dorota Luber

Pedagogiczne aspekty działalności Generała Jerzego Ziętka

Nauczyciel i Szkoła 1 (49), 149-157

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dorota LUBER

Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hlonda
w Mysłowicach

Pedagogiczne aspekty działalności Generała Jerzego Ziętka

Słowa kluczowe

Autorytet, wartości, wychowanie, moralność, bohater, Śląsk.

Streszczenie

Pedagogiczne aspekty działalności generała Jerzego Ziętka

Niniejszy artykuł stanowi szkic do portretu wybitnej osobowości Ziemi Śląskiej, Wojewody, Generała, Gospodarza – Jerzego Ziętka. Zainteresowanie jego życiem i działalnością wiąże się z tym, że posiadał on zdecydowanie wychowawczo kreujące cechy, wśród których wymienić można: pracowitość, rzetelność, sumienność, życzliwość, wytrwałość, bezinteresowność, otwartość i wrażliwość na innych, zrozumienie, tolerancję i patriotyzm.

Wydaje się, iż w dobie deprecjacji autorytetów przywoływanie takich postaci, jak Generał jest ze wszech miar pożądane, gdyż prawidłowy rozwój człowieka domaga się obecności autorytetu; dziecko potrzebuje kogoś, z kim mogłoby się utożsamiać. Wzór osobowy ma w wychowaniu ogromne znaczenie, szczególnie młodzi ludzie poszukują kogoś pociągającego i urzekającego; wzorem osobowym jest człowiek wiarygodny, to znaczy taki, który sam realizuje wzory zachowań, będące odzwierciedleniem głoszonych przez niego zasad i norm.

Dlatego też wiele śląskich szkół i uczelni wyższych wybrało Jerzego Ziętka na swojego Patrona, uznając, iż jest on postacią, która może stanowić wzór do naśladowania postaw służących dobru tak jednostki, jak i całego społeczeństwa. Bo przecież kochać dziecko – to wraz z nim budować bezpieczną przyszłość, na trwałych wartościach, które są partyturą istnienia człowieka wśród ludzi. Kochać dziecko – to ukazywać mu także wzory do naśladowania, a takim wzorem jest bezsprzecznie Generał Jerzy Ziętek.

Key words

Authority, values, morality, education, hero, Silesia.

Summary

The pedagogic aspects of General Jerzy Ziętek's activity

Hereby article presents sketch for portrait of prominent personality of Silesian Land, Governor, General and Host – Jerzy Ziętek. Many people interesting his life and activity because he definitely owned educational creating features among which we can mention: industry, reliability, conscientiousness, goodwill, persistence, unselfishness, openness and sensitivity on others, understanding, tolerance or patriotism.

It seems to, that at time depreciation of authorities invoking such persons as General is by all means desired, because growth of normal human demands presence of authority: child needs someone with who can be identified. Personal model has huge meaning in education, particularly young people search for someone attractive and fascinating; personal example is reliable man, it means he realize these model of behaviors, which are reflection of principles and norms proclaimed by him.

That is why many Silesian schools and academies have chosen Jerzy Ziętek on their Patron, finding that he is a person, who can be an example for imitation of attitudes serving for unit goods so, as well as whole society. Because love child it is to build safe future on permanent values, which are score of human existence among people. Love child it is to show models for imitation, and such model is undeniably General Jerzy Ziętek.

Jerzy Ziętek był Synem Śląskiej Ziemi, zaangażowanym w jej sprawy, które jednakże nie przesłoniły mu szerokiego spojrzenia na Ojczyznę, wówczas gdy przyszło podjąć walkę o jej niepodległość. Był z natury człowiekiem operatywnym, o niespożytej energii, ciekawym świata, a przede wszystkim ludzi. Dlatego często wyjeżdżał w teren, aby głębiej wniknąć w problemy konkretnego człowieka, ale także dopilnować swego „gospodarstwa” o czym wspomina profesor Karol Stryja: „Generał Jerzy Ziętek pozostanie w mej pamięci jako człowiek czynu, znakomity władarz ziemi śląskiej, umięjący podejmować szybkie, a zarazem odważne i właściwe decyzje. Wszelkie inicjatywy doprowadzał do pomyślnego zakończenia, osobiście dopilnowując ich realizacji. Kierując się zasadą »pańskie oko...«, podpierając się swą nieodłączną laseczką ze srebrną rączką, już o piątej rano zjawiał się często na placach budów i biada, jeśli prace prowadzono byle jak, nie dotrzymywano terminów”¹.

Biografia Generała wystarczyłaby na niejedną opowieść, gdyż jest to pasjonująca historia młodego ślązaka z kolejarskiej rodziny, który krok po kroku wspinał się w hierarchii społecznej². Jerzy Jan Antoni Ziętek (1901–1985) – powstaniec śląski, generał brygady Wojska Polskiego, naczelnik gminy Radzionków, wojewoda śląski, pierwszy wicewojewoda śląsko-dąbrowski, pierwszy wiceprzewodniczący i przewodniczący Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, wojewoda katowicki, członek i zastępca przewodniczącego Rady Państwa PRL. Umiejtności zarządzania i działania zdobywał głównie własnym wysiłkiem, pokonując wiele przeszkód. Niejednokrotnie musiał przekonać wiele upokorzeń, przetrwać liczne niebezpieczeństwa, a nawet sytuacje zagrażające jego życiu³. W rzeczy samej – niezwykła była jego odporność na ciosy, a także cierpliwość, którą musiał się wykazać, aby doczekać w końcu awansu na wojewodę – szefem administracji katowickiej został w wieku 63 lat, wtedy, gdy inni szykują się już na emeryturę⁴.

Człowiek – legenda. Jeden z najwybitniejszych Ślązaków – w wielkim plebiscycie na Ślązaka i Zagłębiaka XX wieku zajął drugie miejsce po Wojciechu Korfantym⁵. W historię regionu wpisał się trwale jako dobry gospodarz, który zrealizował lub przyczynił się do powstania wielu inwestycji nadal służących mieszkańcom naszego regionu, takich jak: Spodek, Wojewódzki Park

¹ *Jerzy Ziętek. Powstaniec, General, Wojewoda*, Katalog Wystawy Muzeum Śląskiego, red. B. Niedobora, Katowice 1996, s. 7.

² Por. J. Walczak, *Jerzy Ziętek Biografia Ślązaka*, Katowice 2002, s. 10.

³ Na przykład we wrześniu 1939 roku Jerzy Ziętek został wpisany na listę Polaków przeznaczonych do natychmiastowej eksterminacji (*Jerzy Ziętek...*, dz. cyt., s. 11).

⁴ Por. J. Walczak, *Jerzy Ziętek...*, dz. cyt., s. 10.

⁵ *Materiały Społecznego Komitetu Budowy Pomnika Gen. Jerzego Ziętki w Katowicach*, Katowice 2004, s. 14.

Kultury i Wypoczynku w Chorzowie, Planetarium, Śląski Ogród Zoologiczny, Stadion Śląski, katowickie rondo, Centrum Onkologii w Gliwicach, sanatorium w Reptach, Politechnika Śląska i Uniwersytet Śląski. Miejscowy rodowód, wyjątkowa pracowitość, otwartość na kontakt z pojedynczymi ludźmi i ich sprawami zdecydowały o Jego niekreowanej, pozytywnej popularności, jaką cieszył się i nadal cieszy na Śląsku. W rankingu wojewodów zorganizowanym przez „Dziennik Zachodni” we wrześniu 1994 roku miano najlepszego powojennego wojewody przypadło zdecydowanie Jerzemu Ziętkowi⁶.

Dłatego też wiele śląskich szkół i uczelni wyższych wybrało Jerzego Ziętka na swojego Patrona, uznając, iż jest on postacią, która może stanowić wzór do naśladowania postaw służących dobru tak jednostki, jak i całego społeczeństwa. Wydaje się, iż w dobie deprecjacji autorytetów przywoływanie takich postaci, jak Generał jest ze wszech miar pożądane, gdyż prawidłowy rozwój człowieka domaga się obecności autorytetu; dziecko potrzebuje kogoś, z kim mogłoby się utożsamiać. Wzór osobowy ma w wychowaniu ogromne znaczenie, szczególnie młodzi ludzie poszukują kogoś pociągającego i urzekającego; „dopiero w obecności człowieka wysoce kulturalnego stajemy obiektywnie wobec siebie samych i uświadomiamy sobie, ile w nas jest jeszcze pierwiastków surowych i grubych”⁷. Wzorem osobowym jest ten człowiek, który jest wiarygodny, to znaczy sam realizuje te wzory zachowań, które są odzwierciedleniem głoszonych norm⁸; dzieci widząc gotowe wzory zachowań, naśladują je, często w sposób niezamierzony.

Warto zatem przybliżyć nieco postać Generała i odnaleźć w jego życiu oraz działalności te aspekty, które można wykorzystać na polu wychowania. Bo przecież wychowanie to także kreowanie człowieka do podejmowania różnorodnych ról w życiu, których realizacja warunkowana jest nie tylko wsobnym potencjałem, ale także zewnętrznymi czynnikami, wśród których obecność wzoru do naśladowania jest nieodzowna. Szczególnie takiego wzoru, który posiadał cechy wartościowe wychowawczo i społecznie, jak np.: pracowitość, rzetelność, odpowiedzialność, sumienność, wytrwałość, bezinteresowność, otwartość i wrażliwość na innych, zrozumienie, tolerancja czy patriotyzm.

Jan Paweł II powiedział, że młodzi ludzie widzą, że ich życie ma sens, o ile staje się darem bezinteresownym dla drugich; wiedzą też, że mają żyć z drugimi i dla drugich⁹. „W wychowaniu bowiem chodzi właśnie o to, aby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem – o to, aby bardziej *był*, a nie tylko więcej *miał* – aby więc poprzez wszystko, co *ma*, co *posiada*, umiał bardziej i pełniej być człowiekiem – to znaczy, aby również umiał bardziej *być* nic tylko

⁶ Por. Jerzy Ziętek..., dz. cyt., s. 23.

⁷ J. Rozwadowski, *Integralny związek czynnika nadprzyrodzonego i naturalnego w wychowaniu chrześcijańskim*, „Chrześcijanin w Świecie” 1976, nr 4-5, s. 44.

⁸ Por. K. Wrońska, *Osoba i wychowanie. Wokół personalistycznej filozofii wychowania Karola Wojtyły Jana Pawła II*, Kraków 2000, s. 85.

⁹ Por. Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994, s. 102.

z *drugimi*, ale także *dla drugich*. Tak rozumiane wychowanie ma podstawowe znaczenie dla kształtowania stosunków międzyludzkich i społecznych¹⁰.

Rozważania niniejsze rozpocząć trzeba od tego, co w sposób szczególny uderza w sposobie bycia Generała, otóż był on przede wszystkim „gospodarzem” – ojcem swojej „małej śląskiej Ojczyzny”. Troskliwym, zapobiegliwym, dbającym o ludzi i o wszystko to, co dla ludzi. I tak właśnie tu, na Śląsku, o nim mówiono: „gospodarz”, bo to nie to samo, co urzędnik, który lepiej czy gorzej wykonuje swoje obowiązki. „A był Jerzy Ziętek – napisał K. Zarzycki – gospodarzem całą gębą. Jego obecność dosłownie i w przenośni odczuwało się wszędzie¹¹. Mówiono o nim także „generał”: „Powiedało się o nim pułkownik, a potem – po awansie – generał – i każdy, nie tylko na Śląsku, wiedział, o kogo chodzi, chociaż pułkowników i generałów było i jest wielu, a i jemu, z racji sprawowanych wielu różnych zaszczytnych funkcji oraz godności, przysługiwały inne równie zaszczytne tytuły. Kryła się w tym miara popularności, szacunku, akceptacji, ale i pewnej poufałości i braku dystansu, z jakimi na Śląsku zwykło odnosić się do działacza swojskiego, bliskiego¹².”

Współcześni Generałowi, charakteryzują go jako człowieka czynu, który wołał działać aniżeli mówić. Wykazywał niepospolite talenty organizatorskie, co sprawdziło się w realizacji wielkich wizji rozwoju województwa. Nade wszystko zaś pragnął ten czarny region przekształcić w zielony, co oczywiście udało się mu w sposób perfekcyjny. Ponadto chciał unowocześnić miasta, aby ludziom na Śląsku żyło się lepiej, zdrowiej, mądrzej. Koniecznie trzeba wspomnieć, iż do pasji Ziętka należała troska o dzieci i młodzież, sam zresztą był ojcem czwórki dzieci. Ślązacy znani są z miłości do dzieci, choć nieco specyficznej, bez okazywania uczuć na co dzień, odznaczającej się natomiast pewną surowością wychowawczą. Jerzy Ziętek był podobny, oszczędny w słowach, ale za to bardzo wiele działający na rzecz dzieci i młodzieży, głównie w obszarze sportu, kultury i oświaty¹³.

Jego niespożyta aktywność na polu inicjatyw służących społeczeństwu jest świadectwem ogromnej pracowitości, o czym zresztą mówią ci, którzy mieli możliwość obserwować działania Generała. Doktor nauk medycznych Jan Ornowski wspomina: „Pod kierownictwem Jerzego Ziętka przyszło mi pracować siedemnaście lat, między rokiem 1950 a 1975. Generał był nieprzeciętną osobowością, człowiekiem o wielkim uroku osobistym, serdeczny dla ludzi, czuły na ich kłopoty i troski. Łatwy we współzyciu, był dostępny dla każdego, kto potrzebował pomocy. Znał się na ludziach i dbał o nich. Sam był człowiekiem bardzo skromnym, nieznoszącym żadnego wazelinarstwa. Był pełen inicjatyw, które często wydawały się wręcz nieprawdopodobne, zaś w skutkach społecznych dobroczynne – w szerokim tego słowa znaczeniu¹⁴.”

¹⁰ Jan Paweł II, *Przemówienie w siedzibie UNESCO Paryż 2 czerwca 1980 r.* [W:] *Jan Paweł II, Przemówienia i homilie*, wyb. J. Poniewierski, Kraków 1997, s. 271.

¹¹ „Tak i Nie” 1985, nr 48; cyt. za: J. Walczak, op. cit., s. 17.

¹² M. Fazan, *Generał*, „Kalendarz Śląski” 1985, s. 99.

¹³ Por. J. Walczak, *Jerzy Ziętek...*, dz. cyt., s. 95.

¹⁴ *Jerzy Ziętek...*, dz. cyt., s. 23.

Tę właśnie wartość koniecznie należy eksponować na gruncie wychowania, bo przecież pracy człowiek poświęca sporą część swojego życia. Praca jest jednym ze znaczących elementów rozwijających i doskonalących człowieka w wymiarze indywidualnym i wspólnotowym, gdyż wykonywana jest zarówno dla siebie, jak i dla drugih. Poprzez pracę człowiek urzeczywistnia swoje wartości osobowe; staje się „lepszym, duchowo dojrzalszym, bardziej odpowiedzialnym”¹⁵ – to dzięki niej winien się udoskonalać i pogłębiać swoją osobowość. Wszak „udział w życiu społecznym dokonuje się w głównej mierze poprzez pracę, jaką człowiek wykonuje na rzecz innych ludzi; musi zatem być pracowity, sumienny, dokładny, rzetelny, punktualny, odpowiedzialny etc. Musi gdzieś nabyć i utrwalić w sobie te cechy, aby współpracować z innymi na rzecz rozwoju całej wspólnoty społecznej”¹⁶. Sam zresztą Generał lubił mawiać o sobie, że ukochał pracę, co kładł na karb wychowania wyniesionego z domu rodzinnego. Współcześni dodawali, że hołdował śląskiemu etosowi pracy, co wyrażało się m.in. w tym, iż doglądał świtem i o zmierzchu postępów na budowach. Był postacią niezwykłą, serdeczny i bezpośredni, cieszył się zaszukonym społecznym szacunkiem; budził podziw i był wielkim autorytetem¹⁷.

Z pracowitością Jerzego Ziętka nieodłącznie związana była troska o morale swoich podwładnych, „na przeszłość polityczną Ziętek nie patrzył. Liczyły się u niego tylko kwalifikacje fachowe i moralne”¹⁸. Niniejsze stwierdzenie dowodzi także obecności zrozumienia i tolerancji w kontaktach Generała z ludźmi. Widać wyraźnie, że dla niego liczył się tylko człowiek – postrzegany w kategorii potencjałów dobra, jakie w tym człowieku tkwiły. Troska o moralny wymiar człowieczeństwa jest świadectwem wyraźnie perspektywicznego spojrzenia Jerzego Ziętka na rzeczywistość społeczną. Zasady, normy i wartości są wszak konieczne do tego, by człowiek mógł tworzyć siebie jako osobę moralną, a także po to, by umiał wśród innych i z innymi urzeczywistniać swoje autentyczne człowieczeństwo i budować ład społeczny w wymiarze aksjologicznym.

Za swoją postawę Generał był ceniony nie tylko przez władze państwowe, ale także przez hierarchów Kościoła katolickiego. Podczas uroczystości powitania władz polskich i wojska w kościele św. św. Piotra i Pawła w Katowicach, bp Bicinek w takich słowach zwrócił się do Jerzego Ziętka: „I twoje serce radośnie bije, Panie Wojewodo, synu ludu śląskiego, że będziesz znów mógł działać wśród swoich i organizować tę ziemię śląską, by podniosła chwałę i potęgę Polski. [...] Z prawdziwą radością mówię, że wszyscy Panowie, z którymi miałem przyjemność rozmawiać, [...] z p. Wojewodą [J. Ziętkiem] na czele, są ożywciami najlepszą wolą leczenia, gojenia, naprawiania, pomagania w miarę

¹⁵ Jan Paweł II, *Do pielgrzymów Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego – Częstochowa 6 czerwca 1979r.* [W:] *Jan Paweł II do Kościoła w Polsce*, red. Z. Wietrzak, Kraków 1998, s. 224.

¹⁶ D. Luber, *Antropologia daru. Małżeństwo Rodzina Wychowanie*, Mysłowice 2008, s. 286-287.

¹⁷ Por. *Materiały...*, dz. cyt., s. 11.

¹⁸ J. Walczak, *Jerzy Ziętek...*, dz. cyt., s. 135.

swoich sił. To nas napawa błogą nadzieją, że idziemy ku lepszej przyszłości”¹⁹. Świadczy to o tym, iż Jerzy Ziętek umiał rozmawiać z ludźmi, był otwarty i szczerzy, a ponadto potrafił pójść na kompromis, jeżeli tego wymagało szeroko pojęte dobro społeczne.

Umiłowanie Ojczyzny to kolejna wartościowa cecha Generała, którą uzewnętrzniał podczas walk III powstania śląskiego oraz II wojny światowej. W roku 1920 wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej; w czasie plebiscytu, w 1921 roku uczestniczył w pracach agitacyjnych w okręgu Sieroty w powiecie gliwickim. W 1923 roku został odznaczony Krzyżem na Śląskiej Wstędze Walczności i Zasługi, Gwiazdą Górnosląską oraz Brązowym Krzyżem Zasługi. We wrześniu 1939 roku stanął na czele ochotniczego oddziału, który podjął walkę z niemieckim najeźdźcą, następnie znalazł się w szeregach tworzącej się Armii Polskiej, a na przełomie lat 1944/1945, już jako zastępca dowódcy 3 Dywizji im. Romana Traugutta, brał udział w walkach o Warszawę. Również po wojnie wszystkie swoje funkcje i urzędy sprawował rzetelnie i z wielkim oddaniem Ojczyźnie i narodowi polskiemu. Tuż po wojnie „do spraw pilnych, wymagających natychmiastowych decyzji należała opieka społeczna. Ogromna była ilość wdów i sierot. Przez Katowice przejeżdżały codziennie tysiące Polaków wracających z Niemiec lub innych krajów. Kierownictwo Wydziału Pracy i Opieki Społecznej UW nie wiedziało, co ma robić. Ziętek natychmiast przy pomocy prawników wydał niezbędne zarządzenie i w miarę potrzeby wydawał dalsze. Gdy później Roman Hrabar, wówczas kierownik Wydziału PiOS, pokazał je w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej – wzbudziły zdumienie i uznanie”²⁰.

Jako wojewoda śląski utożsamiał się z tą ziemią, Śląsk zawdzięcza mu wiele dobrego, dlatego w pamięci ludzi pozostał postacią nietuzinkową, czynną i kreatywną, wyjątkowo pracowitą i otwartą na kontakt z pojedynczymi ludźmi. Kazimierz Kutz tak o nim powiedział: „Dla nas wszystkich był Ojcem Chrześcynym: przeniósł – tradycyjny u nas i stary jak nasza plemienna pamięć – paterナルizm rodowy na całe ludne województwo. Gdyby wyliczyć wszystkie jego dokonania, zabrakłoby miejsca na całej tej stronie. Myślał skalą humanisty, skalą tak wielką, jak wielka był jego miłość do swej ziemi i swych zbiedniałych i poddegenerowanych ziomków. Im podporządkowywał całe swoje życie, nie licząc się ze swoimi osobistymi kosztami. [...] Ziętek jest dla mnie jedynym człowiekiem, jakiego znam, który z urzędowania potrafił zrobić dziedzinę sztuki, a z miłości dla tych, dla których jego Urząd był powołany – swoje postanictwo”²¹.

To jeden z ważniejszych bohaterów Śląska, który na trwałe zapisał się w pamięci potomnych, i który powinien być sukcesywnie „odkrywany” przed następnymi pokoleniami, by mogły budować swoją tożsamość narodową i czerpać z Jego życia i działalności wzory do naśladowania dla rozwoju własnego,

¹⁹ „Gość Niedzielny” 1945, nr 1; cyt. za: J. Walczak, *Jerzy Ziętek...*, dz. cyt., s. 132–133.

²⁰ Relacja Romana Hrabara z 13 kwietnia 1992; cyt. za: J. Walczak, *Jerzy Ziętek...*, dz. cyt., s. 142.

²¹ *Jerzy Ziętek...*, dz. cyt., s. 17.

ale także dla rozwoju regionu i Ojczyzny. Szczery podziw budzi ogrom dzieł, jakie po sobie pozostawił; są one wymiernym świadectwem, iż życie jego było niemal sprzężone z ludźmi, którym chciał nieustannie służyć. Bo tak naprawdę życie ludzkie ma sens o tyle, o ile człowiek staje się darem dla drugich, o ile służy drugim – wówczas i siebie ubogaca, i innym daje przykład, że można, a nawet trzeba... „Nieprzeciętne osobowości żyjące w czasach wymagających trudnych wyborów i nie zawsze jednoznacznych decyzji budzą podziw, ale i kontrowersje. Długie i bardzo aktywne życie oraz ponad pięćdziesiąt lat trwania w służbie publicznej na Śląsku sprawiły, iż Jerzy Ziętek był świadkiem i uczestnikiem wielu ważnych wydarzeń w historii Polski. Wydaje się więc, że przyszłość dopisze jeszcze niejedną kartę również w Jego biografii”²².

Nam, potomnym, nie pozostaje nic innego, jak oddać mu hołd poprzez prezentowanie wielkości Jego postaci młodym ludziom, aby poszukując wzorów do naśladowania, mieli kogo wybierać. Bowiem pod wpływem wzorów przekazywanych przez otoczenie młody człowiek kształtuje w sobie poczucie powinności moralnej, rozumianej jako głębokie wyczucie potrzeby dostrzeżenia problemu moralnego, zgodnie z uznawanym systemem wartości²³. Również Jan Paweł II dostrzegał i podkreślał potrzebę wzorów do naśladowania: „Młodzi was potrzebują. Oni potrzebują wzorów, które byłyby dla nich punktem odniesienia”²⁴. Postulowane przez Ojca Świętego wzorce osobowe znajdują swoje uzasadnienie w dewizie naśladowania, istotowo i genetycznie sprzężonej z wychowaniem²⁵, w myśl której „naśladownictwo jest jedną z ważnych dróg uczenia się nowych czynności, przyswajania wiadomości, przekonań i postaw”²⁶.

Walory wychowawcze w działalności pedagogicznej zależą w głównej mierze od tego, jakie wartości występują w sytuacjach i procesach wychowawczych; zależą więc od doboru odpowiednich wartości do przekazywania w treściach, stawiania w celach, ukazywania w ideałach. Niezwykle ważny jest zatem troskliwy i w pełni aksjologicznie uzasadniony dobór tychże wartości, które chce się kształtować w wychowankach. Wychowanie powinno więc opierać się na systemie wartości ogólnoludzkich, takich jak: prawda, dobro, życie, sprawiedliwość, pokój, rodzina; jest to wychowanie człowieka do miłości, rozumianej jako dar z samego siebie²⁷.

„Kluczem do tyki jest doświadczenie wartości. W etyce wartością jest drugi człowiek, wartością jestem ja sam i wartościami są rozmaite płaszczyzny obcowania człowieka z człowiekiem”²⁸. Jeżeli zatem we wspomnieniach ludzi Jerzy

²² Tamże, s. 17.

²³ Por. W. Terlecka, *Poczucie powinności moralnej u dzieci przedszkolnych*, Warszawa 1975, s. 79.

²⁴ Jan Paweł II, *Młodość porą zasiewów, Homilia podczas Mszy św. W Łowiczu 14 czerwca 1999 r.* [W:] *Pielgrzymka 1999. Dzień po dniu*, red. J. Poniewierski, Kraków 1999, s. 56.

²⁵ Por. K. Wrońska, *Osoba i wychowanie...*, dz. cyt., s. 114.

²⁶ W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 1992, s. 132-133.

²⁷ D. Luber, *Antropologia...*, dz. cyt., s. 297-298.

²⁸ J. Tischner, *Etyka wartości i nadziei*. [W:] *Wobec wartości*, red. D. Hildebrand, Poznań 1984, s. 55.

Ziętek pozostał człowiekiem oddanym służbie innym, to można także odwoływać się do etycznych aspektów jego biografii. A o to głównie w wychowaniu chodzi, aby rozwijać w młodym człowieku wewnętrzne dyspozycje do czynienia dobra, uzdalniające go do uczestnictwa w dobru wspólnym. Konkretnym zaś wymiarem wychowania w perspektywie aksjologicznej jest przeżycie i przyjęcie przez dziecko wartości etycznych, które dopiero wtedy żyją w nim, stając się treścią jego przekonań i postaw – zaczynają w ten sposób same istnieć realnie²⁹. Dlatego „kochać dziecko to wraz z nim budować bezpieczną przyszłość”³⁰, na trwałych wartościach, które są partyturą istnienia człowieka wśród ludzi. Kochać dziecko – to ukazywać mu także wzory do naśladowania, a takim wzorem jest bezsprzecznie Generał Jerzy Ziętek.

Bibliografia

- Fazan M., *Generał*, „Kalendarz Śląski” 1985.
- Homplawicz J., *Etyka pedagogiczna*, Warszawa 1996.
- Jan Paweł II, *Do pielgrzymów Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego – Częstochowa 6 czerwca 1979 r.* [W:] *Jan Paweł II do Kościoła w Polsce*, red. Z. Wietrzak, Kraków 1998.
- Jan Paweł II, *Młodość porą zasiewów. Homilia podczas Mszy św. w Łowiczu – 14 czerwca 1999 r.* [W:] *Pielgrzymka 1999. Dzień po dniu*, red. J. Poniewierski, Kraków 1999.
- Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994.
- Jan Paweł II, *Przemówienie w siedzibie UNESCO – Paryż 2 czerwca 1980 r.* [W:] *Jan Paweł II. Przemówienia i homilie*, wyb. J. Poniewierski, Kraków 1997.
- Jerzy Ziętek, *Powstaniec, Generał, Wojewoda*, Katalog Wystawy Muzeum Śląskiego, red. B. Nicdobora, Katowice 1996.
- Luber D., *Antropologia daru. Małżeństwo – Rodzina – Wychowanie*, Mysłowice 2008.
- Luber D., *Wychowanie religijne jako ochrona przed ryzykiem*. [W:] *Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży – zagrożenia cywilizacyjne w aspektach: pedagogicznym, instytucjonalnym i legislacyjnym*, red. E. Krzyżak-Szymańska, A. Szymański, Mysłowice 2005, s. 138–149.
- Materiały Społecznego Komitetu Budowy Pomnika Gen. Jerzego Ziętka w Katowicach*, Katowice 2004.
- Okoń W., *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 1992.

²⁹ Por. J. Homplawicz, *Etyka pedagogiczna*, Warszawa 1996, s. 112.

³⁰ Por. D. Luber, *Wychowanie religijne jako ochrona przed ryzykiem*. [W:] *Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży – zagrożenia cywilizacyjne w aspektach: pedagogicznym, instytucjonalnym i legislacyjnym*, red. E. Krzyżak-Szymańska, A. Szymański, Mysłowice 2005, s. 149.

- Rozwadowski J., *Integralny związek czynnika nadprzyrodzonego i naturalnego w wychowaniu chrześcijańskim*, „Chrześcijanin w Świecie” 1976, nr 4–5, s. 38–50.
- Terlecka W., *Poczucie powinności moralnej u dzieci przedszkolnych*, Warszawa 1975.
- Tischner J., *Etyka wartości i nadziei*. [W:] *Wobec wartości*, red. D. Hildebrand, Poznań 1984, s. 55–149.
- Walczak J., *Jerzy Ziętek. Biografia Ślązaka*, Katowice 2002.
- Wrońska K., *Osoba i wychowanie. Wokół personalistycznej filozofii wychowania Karola Wojtyły – Jana Pawła II*, Kraków 2000.